

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง "แนวทางการขยายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพของผู้ประกันตนในโครงการประกันสังคม" มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการคือ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกันตนและผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานประกันสังคมที่มีต่อการดำเนินการให้ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพและต่อแนวทางการขยายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ วิธีการศึกษา ใช้การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) ผลการศึกษามี ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สถานภาพสมรส อายุระหว่าง 31-40 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้ต่อเดือนระหว่าง 8,001- 10,000 บาท ตำแหน่งพนักงานระดับสูง ประสบการณ์การทำงาน ระหว่าง 5-9 ปี และมีการออมเงินโดยฝากธนาคาร

1.2 ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานประกันสังคม เป็นข้าราชการระดับ 8-9 จำนวน 6 คน และกรรมการประกันสังคม ประกอบด้วยผู้แทนฝ่ายนายจ้างจำนวน 2 คนและผู้แทนฝ่ายลูกจ้างจำนวน 3 คน

2. การดำเนินการให้ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพในปัจจุบัน

2.1 ผลการศึกษา ระดับความคิดเห็นของผู้ประกันตนต่อการดำเนินการให้ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพในปัจจุบัน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ลักษณะการดำเนินการของประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ ขอบข่ายความคุ้มครอง ที่มาของเงินทุนและอัตราเงินสมทบ หลักเกณฑ์เงื่อนไขและรูปแบบของประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ พบว่า

- ด้านลักษณะการดำเนินการของประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ พบว่าภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากต่อลักษณะการดำเนินการของประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพมากที่สุด โดยเฉพาะเห็นด้วยระดับมากต่อลักษณะการดำเนินการประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพที่เป็นลักษณะของการออมภาคบังคับ และเป็นการสร้างหลักประกันที่ดีให้แก่ผู้ประกันตนในวัยสูงอายุ

- ด้านข้อบช่ายความคุ้มครองของประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ พบว่าภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลางต่อข้อบช่ายความคุ้มครองของประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพที่เป็นอยู่ โดยเห็นด้วยระดับมากต่อข้อบช่ายความคุ้มครองของการประกันสังคมกรณีชราภาพที่มุ่งให้ความคุ้มครองเฉพาะลูกจ้างที่มีนายจ้างและผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ในขณะที่เห็นด้วยระดับน้อยต่อข้อบช่ายความคุ้มครองของประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพที่ยังไม่ขยายความคุ้มครองครอบคลุมประชาชนทั่วไป

- ด้านที่มาของเงินทุนและอัตราเงินสมทบ พบว่า ภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมากต่อที่มาของเงินทุนและอัตราเงินสมทบของประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพที่กำหนดให้ โดยเห็นด้วยระดับมากต่อการกำหนดให้นายจ้างและลูกจ้างมีส่วนในการจ่ายเงินสมทบร่วมกันมากที่สุด และเห็นด้วยระดับมากต่ออัตราเงินสมทบที่กำหนดในปัจจุบันให้การคำนวณเงินสมทบจากรายได้ของผู้ประกันตนโดยใช้ฐานค่าจ้างต่ำสุดไม่เกิน 1,650 บาท/เดือน และสูงสุดไม่เกิน 15,000บาท /เดือน

- ด้านหลักเกณฑ์/เงื่อนไข พบว่า ภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมากต่อหลักเกณฑ์/เงื่อนไข โดยเห็นด้วยระดับมากต่อการกำหนดอายุในการรับเงินบำเหน็จและเงินบำนาญที่อายุ 55 ปี และเห็นด้วยระดับมากต่อการกำหนดระยะเวลาการมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพที่ผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบไม่ต่ำกว่า 180 เดือน

- ด้านรูปแบบของประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ พบว่า ภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมากต่อรูปแบบของประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ โดยเห็นด้วยระดับมากต่อรูปแบบของประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ ที่กำหนดให้ผู้ประกันตนได้รับเงินบำนาญรายเดือนตลอดชีวิต (ในกรณีที่จ่ายเงินสมทบครบ 180 เดือน และเห็นด้วยระดับมากต่อรูปแบบของประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพที่กำหนดให้ผู้ประกันตนได้รับเงินก้อนครั้งเดียวในรูปของเงินบำเหน็จชราภาพ (ในกรณีที่จ่ายเงินสมทบไม่ครบ 180 เดือน)

2.2 ในส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมต่อประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพในปัจจุบัน ผู้บริหารมีความคิดเห็นสอดคล้องในหลักการของการประกันสังคมกรณีชราภาพโดยเฉพาะลักษณะของการออมเงินสำหรับเก็บไว้ใช้ในยามบั้นปลายของชีวิต และมี

ความเห็นว่ ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพในปัจจุบันเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกันตนเมื่อเปรียบเทียบกับเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายเข้ากองทุน อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับภาวะค่าครองชีพในสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้บริหารเห็นว่า ประโยชน์ทดแทนที่ให้แกผู้ประกันตนในปัจจุบันไม่พอเพียงสำหรับการดำรงชีวิตเหตุผลที่เห็นว่าประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพที่ให้แกผู้ประกันตนไม่เพียงพอ เนื่องจาก เพดานสูงสุดเมื่อผู้ประกันตนทำงานครบ 15 ปี จะได้รับเงินบำนาญชราภาพรายเดือน 20 % ซึ่งเมื่อเทียบกับสภาวะเงินเฟ้อในปัจจุบัน มีผลให้เงินที่ได้มีค่าน้อยไม่เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในปัจจุบันหรือในอนาคต สำหรับเหตุผลที่ผู้บริหารบางท่านเห็นว่าค่อนข้างเหมาะสมแล้ว เนื่องจาก หากคำนวณจากอัตราเงินบำนาญที่จะจ่ายให้แก่ผู้ประกันตน 20 % และจ่ายเพิ่มขึ้นทุก 12 เดือนที่เกิน 180 เดือนตามกฎหมาย หากผู้ประกันตนทำงาน 30 ปี ก็จะได้เงินบำนาญในอัตราที่เกิน 40 % ซึ่งใกล้เคียงกับที่องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) กำหนดไว้ที่ 50-60% ของเงินเดือนเดือนสุดท้าย

3. ระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการขยายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ

3.1 ผลการศึกษา ระดับความคิดเห็นของผู้ประกันตนต่อแนวทางการขยายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเงินบำเหน็จบำนาญชราภาพ ด้านการบริการทางการแพทย์ ด้านบริการทางสังคม และการจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พบว่า

- ด้านเงินบำเหน็จบำนาญชราภาพ พบว่า ภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมากต่อการขยายสิทธิประโยชน์ด้านเงินบำเหน็จบำนาญชราภาพ โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมากที่สุดต่อการขยายที่มาของเงินสมทบและอัตราเงินสมทบในประเด็นที่ภาครัฐควรมีส่วนร่วมจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมในกรณีชราภาพ และต่อประเด็นที่สำนักงานประกันสังคมควรให้ความคุ้มครองผู้อยู่ในอุปการะของผู้ประกันตน ในกรณีผู้ประกันตนที่รับบำเหน็จบำนาญเสียชีวิต

- ด้านบริการทางการแพทย์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากที่สุดต่อการขยายบริการทางการแพทย์ โดย กลุ่มตัวอย่างต้องการใช้สิทธิรักษาพยาบาลอย่างต่อเนื่อง สถานพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิฯ มากที่สุด

- ด้านบริการทางสังคมกลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากที่สุดต่อการขยายด้านบริการทางสังคม โดยเฉพาะการส่งเสริมด้านอาชีพ

- การจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พบว่า ภาพรวม กลุ่มตัวอย่าง เห็นด้วยระดับมากต่อการจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ โดยเห็นด้วยระดับมากที่สุดต่อการพิจารณาหารูปแบบการสร้างหลักประกันด้านรายได้ของภาครัฐเพื่อให้ผู้ประกันตนสามารถดำรงชีพในวัยเกษียณอายุได้อย่างพอเพียง และเห็นด้วยระดับมากต่อการเปิดโอกาสให้ผู้ประกันตนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกรูปแบบในการออมเงินด้วยตนเอง

3.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมต่อแนวทางการขยายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ จากประเด็นที่ว่า ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพที่ให้แก ผู้ประกันตนในปัจจุบันไม่พอเพียง เมื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของการขยายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพด้านอื่นผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่า การให้บริการทางการแพทย์ต่อผู้ประกันตนในยามเกษียณอายุมีความจำเป็น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันผู้ประกันตนที่เกษียณอายุในขณะนี้ สามารถใช้บัตรทองจากโครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค ของกระทรวงสาธารณสุขได้ สำหรับการบริการทางสังคม ผู้บริหารยังมองว่าไม่ใช่ภารกิจหลักของสำนักงาน สำหรับความคิดเห็นต่อการจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ ผู้บริหารเห็นด้วยว่าเป็นสิ่งที่ดี สามารถช่วยให้ผู้ประกันตนมีการเก็บออมเงินมากขึ้น แต่ก็จะเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ผู้ประกันตนและนายจ้างเช่นเดียวกัน ในกรณีนี้ควรมีการทำประชาพิจารณ์เพื่อรับทราบความพร้อมของบุคคลที่เกี่ยวข้องก่อน

4. สรุปแนวทางการขยายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ

ผลการศึกษาค้างนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกันตนและผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมมีความคิดเห็นต่อแนวทางการขยายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพที่สอดคล้องกันในประเด็น

4.1 แนวทางการขยายสิทธิประโยชน์ด้านเงินบำเหน็จบำนาญชราภาพ ได้แก่ การปรับฐานค่าจ้างสูงสุด เพื่อการเก็บเงินสมทบผู้ประกันตนที่มีรายได้สูงกว่า 15,000 บาท สำหรับการออมเงินที่สูงขึ้น การกำหนดให้มีบำนาญขั้นต่ำ การให้ความคุ้มครองผู้อยู่ในอุปการะของผู้ประกันตนในกรณีที่ผู้ประกันตนรับบำเหน็จ/บำนาญแล้ว ต่อมาเสียชีวิต เป็นต้น

4.2 แนวทางการขยายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพโดยการจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ

5. ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างและผู้บริหาร

ผลการศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างและผู้บริหารมีข้อเสนอแนะ คือ สำนักงานประกันสังคมควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สิทธิประโยชน์กรณีชราภาพให้ลูกจ้าง ผู้ประกันตนทั่วไปทราบ เพื่อให้ผู้ประกันตนจะได้ใช้สิทธิอย่างถูกต้อง สำหรับการเพิ่มสิทธิประโยชน์เป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อผู้ประกันตน และหากจำเป็นต้องเก็บเงินสมทบเพิ่มควรพิจารณาให้รอบคอบ เนื่องจากผู้ประกันตนบางคนมีรายได้น้อย ในส่วนของการบริหารเงินกองทุนควรมีการนำเงินไปลงทุนเพื่อหาดอกผลเพิ่ม แล้วตอบแทนกลับคืนสู่ผู้ประกันตนในรูปเงินปันผลที่เพิ่มขึ้น สำหรับการดำเนินชีวิตในวัยเกษียณของผู้ประกันตนเพื่อให้มีคุณภาพตามสมควร ควรมีปัจจัยอื่นเกื้อหนุนผู้ประกันตนด้วย เช่น การดูแลรักษาเมื่อยามเจ็บป่วย เนื่องจากเมื่อเข้าสู่วัยชราจะมีภาระด้านโรคร้ายต่างๆ ตามมา ดังนั้นควรปรับปรุงระบบการเข้าถึงการให้บริการของผู้ประกันตนทั้งทางการแพทย์ ควรศึกษาเสถียรภาพของกองทุนให้ตรงและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงรวมทั้งศึกษาวิจัยว่า ผู้ประกันตนที่สูงอายุจำเป็นต้องใช้เม็ดเงินเท่าใดจึงจะเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้ประกันตนรู้จักการออมเงิน

6. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร

จากการศึกษาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยเรียงลำดับผลการศึกษตามความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อทดสอบด้วยการใช้สถิติค่าที (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way Anova) ด้วยการหาค่าเอฟ (F-test) ของคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถในการออมเงินต่างกัน มีความคิดเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อการดำเนินการให้ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ และต่อแนวทางการขยายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพในภาพรวม และเมื่อศึกษาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในประเด็นย่อย พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถในการออมเงินต่างกันมีความคิดเห็นต่อหลักเกณฑ์/เงื่อนไขประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ การขยายสิทธิประโยชน์ทดแทนด้านบริการทางการแพทย์ ด้านบริการทางสังคม และด้านการจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ ต่างกันตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อลักษณะการดำเนินการประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ และต่อแนวทางการขยายสิทธิประโยชน์กรณีบำเหน็จบำนาญชราภาพ ต่างกัน ตามลำดับ สำหรับ

กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นต่อลักษณะการดำเนินการประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพต่างกันนอกจากนั้น ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาและตำแหน่งงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบของประโยชน์ทดแทนต่างกัน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานประกันสังคม

1.1 ควรเพิ่มสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตน โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านความต้องการความจำเป็นและความพร้อมของผู้ประกันตน

1.2 ควรขยาย ปรับปรุง หรือเพิ่มประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ โดยใช้กระบวนการปรึกษาหารือ

1.3 ส่งเสริมการให้ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึงต่อกลุ่มเป้าหมายทุกระดับเพื่อความเข้าใจและทัศนคติอันดีต่อการดำเนินการปรับสิทธิประโยชน์ที่อาจมีผลกระทบต่อตัวกลุ่มเป้าหมายเอง

1.4 ส่งเสริมให้ผู้ประกันตนรู้จักประโยชน์ของการออมเงินเพื่อเป็นแนวทางในการเก็บเงินออมเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

1.5 ควรปรับปรุงหรือขยายสิทธิประโยชน์ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้ประกันตน เพื่อให้เกิดความเหมาะสม ตรงตามความต้องการและจำเป็น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกันตนเห็นด้วยระดับมากต่อการดำเนินการประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพและต่อแนวทางการขยายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า สมควรศึกษาวิจัยกับผู้ประกันตนอื่นๆ ที่มีความหลากหลายด้านรายได้ ด้านกลุ่มอาชีพที่แตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้ทราบถึงความต้องการของผู้ประกันตนที่แตกต่างกันว่ามีความเห็นต่อการขยายประโยชน์ทดแทนตามแนวทางต่างๆ เหมือนหรือแตกต่างกัน อันมีผลต่อการดำเนินการปรับขยายประโยชน์ทดแทนให้เหมาะสมสำหรับผู้ประกันตนโดยรวมต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพของกองทุนประกันสังคม และรูปแบบการขยายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพแก่ผู้ประกันตน